

РЕЗЮМЕ НА ГСП

Физико-географска характеристика на ТП „Разград”.

ТП „Държавно горско стопанство Разград” носи името на селището, в което е седалището на неговото административно управление. Същото е териториално поделение на „Северноцентрално държавно предприятие” ДП със седалище в гр. Габрово. Контрол по изпълнение на стопанските мероприятия изпълнява РДГ гр. Русе.

Разположено е в Североизточна България, област Разград и обхваща част от землищата на общини гр.Разград, гр.Лозница, гр.Цар Калоян и с.Самуил, както следва:

- община гр.Цар Калоян – землища на с.Езерче, с.Костанденец, гр.Цар Калоян
- община гр.Разград – землища на с. Балкански, с. Благоево, с. Гецово, с. Дряновец, с. Дянково (част), с. Киченица, с. Липник, с. Мортагоново, с. Недоклан, с. Осенец, с. Островче, с. Побит камък, с. Пороище, с. Радинград, гр. Разград, с. Раковски, с. Стражец, с. Ушинци, с. Черковна (част), с. Ясеновец
- община с. Самуил – землища на с. Богомилци, с. Голям извор, с. Желязковец, с. Кривица, с. Самуил, с. Хума
- община гр. Лозница – с. Бели Лом, с. Веселина, с. Гороцвет, с. Градина, с. Каменар, гр. Лозница, с. Ловско, с. Манастирско, с. Манастирци, с. Сейдол, с. Синя вода, с. Студенец, с. Трапище, с. Тръбач, с. Чудомир.

Предвид големината и разположението си, гр. Разград се явява естествен център и седалище на стопанството.

На северозапад ТП „ДГС Разград” граничи с ТП „ДЛС Дунав”, на североизток с ТП „ДГС Сеслав”, ТП „ДЛС Воден-Ири Хисар” и ТП „ДГС Исперих”, на изток с ТП „ДЛС Паламара” и ТП „ДГС Шумен”, на юг с ТП „ДГС Търговище” и на югозапад с ТП „ДЛС Черни Лом”, гр. Попово.

През територията на стопанството преминава първокласен път Русе-Разград-Шумен, а с останалите близки градове – Кубрат, Исперих, Лозница, Търговище и Попово – връзката се осъществява чрез второкласни пътища. Всички населени места в района на стопанството са свързани с асфалтови пътища. През територията на ТП „ДГС Разград” преминава и ж.п. линията Русе-Разград-Каспичан-Варна, с отклонение от Самуил за Силистра.

Съществуващата транспортна мрежа създава добри условия за стопанисването на горите. Всички горски комплекси се свързват с основната пътна мрежа посредством множество временни горски пътища. Недостъпни гори няма.

Географско положение

Територията на стопанството се разполага между 43°22' и 43°42' северна ширина и 26°08' и 26°48' източна дължина. Попада в източната част на Дунавската равнина и заема южните краища на Лудогорието, известни в морфоструктурно отношение като

Севернобългарска подутина. Според горскорастителното райониране попада в Мизийска горскорастителна област, Лудогорска подобласт.

Формата на стопанството е неправилен многоъгълник, с дължина в посоки “запад – изток” и “север – юг”, съответно 58 км и 42 км.

Горските територии са обособени от отделни комплекси, пръснати сред обработваеми земи, с различна форма и големина.

Общата инвентаризирана площ на ТП „Държавно горско стопанство Разград” е 23927,0 ха, от която 22824,9 ха дървопроизводителна и 1102,1 ха недървопроизводителна.

Релеф

Територията на стопанството е хълмиста равнина, пресечена в посока от югоизток към северозапад от р.Бели Лом и разчленена в по-високите и равни места от малки и средни суходолия. По-високи релефни форми са Разградските и Самуиловските височини.

Релефът е формиран от три типа теренни форми:

- относително висока равнинно-хълмиста част;
- дълбоки суходолия (кулаци), с коритовидна форма и стръмни, често ерозирани и бедни на растителност скатове;
- ниски равнинни места – дъната на по-големите суходолия

Преобладаващи за стопанството са равнинно-хълмистите терени. Дълбоките суходолия и ниските равнинни места имат малко до незначително участие.

Най-високата кота в района на стопанството – 498.5 м н.в., е в землището на с.Кривица, подотдел 265 –с, а най-ниската – 110.0 м н.в. в землището на с.Хлебарово, до р.Бели Лом, подотдел 103 –а.

ТП „Държавно горско стопанство Разград” попада изцяло в Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0 – 600 м н.в.). Преобладават площите с надморска височина от 300 до 450 м –18305,5ха или 80.3% от дървопроизводителната площ на стопанството

Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена

Степени на наклон	Равно 0°-4°	Полегато 5°-10°	Наклонено 11°-20°	Стръмно 21°-30°	Много стръмно над 30°	Общо
Площ, ха	7304.7	8444.5	5457.2	1301.9	316.6	22824.9
%	32.0	37.0	23.9	5.7	1.4	100.0

Разпределение на общата площ по изложение на терена

Изложения	Сенчести север, североизток, северозапад, изток	Припечни югоизток, югозапад, запад, юг	Всичко
Площ, ха	13774.0	9050.9	22824.9
%	60.3	39,7	100.0

Посочените по-горе особености на релефа дават своето отражение върху разпределението на светлината, топлината, влагата, богатството на почвите и другите екологически фактори, а оттам за формирането на различните типове месторастения. Промените в релефа водят до промени във водния и хранителен режим на почвите и свързаната с това смяна на дървесната растителност или нейната продуктивност.

В заключение релефът е важен косвен фактор, обуславящ формирането на различни типове горски месторастения

Хидроложки условия

Хидрографската мрежа в района на стопанството се очертава от главното водно течение на р.Бели Лом и нейните притоци. Водосборът ѝ в общи линии е наклонен слабо на северозапад към р.Дунав и има неправилна яйцевидна форма, с разширение в горния край, където между селата Гороцвет и Бели Лом е изграден язовир “Бели Лом”. Реката тече в разлато корито с ниски брегове до с.Каменар, след което течението е коригирано с изградени земни диги през гр.Разград до с.Дряновец, където реката хлътва в тесен пролом с каньонообразни брегове.

Североизточният дял на водосбора, на изток от гр.Разград, е дълбоко насечен от притоците Желязковски дол, Веселиновски дол, Душно дере, Буйновски дол и др. Южната част на водосбора е по-малко разчленен. По-важните долове са Горни Бели Лом, Студенецки, Пороище.

На запад от гр.Разград формата на водосбора е асиметрична. Тук към р.Бели Лом се спускат доловете Пчелина, Балкански, Садински, Хлеббаровски и др. Страничните разклонения са къси падини с незначителни наклони.

От югозападната част на стопанството водят началото си Сейдолски дол – приток на р.Камчия и Малки Бели Лом – приток на р.Русенски Бели Лом.

Малка част от територията на стопанството попада във водосборите на доловете Липник, Каловска река, Смрадливия дол, Стражев дол и др., които текат на север в плитки, равни падини.

Хидрографската мрежа в района на стопанството е претърпяла редица изменения чрез изграждането на множество микроязовири в землищата на гр.Цар Калоян, гр.Лозница, с.Сейдол, с.Островче, с.Бели Лом, с.Желязковец, с.Голям Извор, с.Ясеновец, с.Езерче, с.Балкански, с.Липник и др. Те са променили коренно водния режим на доловете и реките. Голяма част от водните течения са коригирани и стабилизирани с пояси от трайна растителност, което е ограничило ерозионната дейност.

Всички реки в района имат дъждовно-снежен режим. Те са пълноводни през пролетта и първата половина на лятото.

Непресъхващи са само по-големите водни течения, реките Бели Лом, Малки Бели Лом, Горни Бели Лом и някои други, като през летния сезон дебита им силно намалява. Останалите долове и рекички имат вода само през валежните сезони на годината.

Подпочвените води са на голяма дълбочина (30-80 м), недостъпни за корените на дървесната растителност.

Характерно за целия район е съществуването на множество непресъхващи извори, които в повечето случаи са каптирани, в т.ч. минералният извор Стефанова чешма, землище с. Раковски.

Геоложки строеж и петрографски състав

Територията на стопанството попада в геоструктурната област Мизйска плоча - стабилна, устойчива част от земната кора, слабо реагираща на нагъвателните процеси, със специфичен геоложки строеж. Северна България, вкл. Лудогорието, лежи изцяло върху нея. Характеризира се с почти хоризонтална покривка от седиментни скали с мезозойска и неозойска възраст, препокрити през кватернера от мощни льосови наслаги.

Характерно за сегашния релеф е алтернативното редуване на основните скали – силно пропусклив льос със слабо пропускливи глини и скални пластове. Льосовите формации са се запазили в равнините, по платата и слабо наклонените заравнени била.

Покритите с льос седименти, от по-стар произход, понастоящем се разкриват по бреговете на по-дълбоките долове и р. Бели Лом. При с. Дряновец реката тече между дълбоки, речни, варовити тераси. На повърхността седиментните скали са силно напукани на плочи и призми. Плъзгания, срутвания и сипеи почти липсват.

В долините на реките и доловете са формирани алувиални наслаги от пясъци и чакъли.

Площта на стопанството е разположена основно върху льос и варовици, с превес на льоса.

Климатична характеристика

Температурен режим

Откритостта на Дунавската равнина на север, създава благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студени континентални въздушни маси, поради което зимата е доста студена, пролетните мразове са често явление, лятото е сравнително топло, а есента е по-топла от пролетта.

Зимните температури в района на стопанството са твърде ниски. Средномесечната температура за януари е около минус 2°C, но под влияние на релефа температурните условия са твърде различни, като в речните долини и големите долове са значително по-ниски, отколкото в съседните издигнати и платовидни места. Броят на топлите дни със средна денонощна температура на въздуха над 5°C през трите зимни месеца е 14 – 16 дни, а дните със средна денонощна температура под 0°C, за същия период са около 46 – 48. Абсолютните минимални температури достигат до минус 35.5°C (таблица №4).

Средната температура на дълбочина 2 см в почвата през януари е около 0°C. Почвата замръзва средно на дълбочина до 20-25 см, а в отделни зими и до 50-60 см.

Средни температурни данни за района

Температурни условия (°C)						
Месец				Годишно	Абсолютни температури	
I	IV	VII	X		максимални	минимални
- 2.5	9.0	19.5	10.0	9.0	38.5	- 22.9
- 1.5	11.0	22.0	10.5	10.5	45.0	- 35.5

Пролетта настъпва сравнително рано. Пролетните мразове са често явление за района и приключват едва към 15-20 април. Средната денонощна температура се покачва над 5°C около средата на месец март. Продължителността на вегетационния период е около 6.5 до 7 месеца, което осигурява нормално развитие на горскодървесната растителност.

Средни дата на началото и края на периода с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 5°C и 10°C

Пролет		Есен	
5°C	10°C	10°C	5°C
15-23.III	10-20.IV	20-26.X	17-21.XI.

Средната юлска температура в Лудогорието е около 19,5°C - 22°C, а броят на дните със средна денонощна температура над 25°C е 5-10. Абсолютните максимални температури достигат до 45.0°C.

Есента в района е по-топла от пролетта. Краят на периода на устойчиво задържане на температурата на въздуха над 5°C е около 20 октомври. Първите есенни мразове настъпват към 10-15 октомври за котловинните места и към 20 октомври за останалите терени. Късните пролетни и ранните есенни слани сравнително рядко нанасят повреди на горските насаждения и култури.

Валежен режим

Средният годишен валеж за района на стопанството е по-нисък от средния за страната и се колебае от 550 до 680 мм/кв.м. По данни от хидрометеорологичните стационари в с.Тодор Икономово и с.Хърсово изключително сух период за района се наблюдава през лятото на 2000 год., когато средните годишни суми на валежите са 350 –380 мм/кв.м. Максимално количество валежи и с най-голяма интензивност падат през юни, а най-малко през февруари. Общо взето през вегетационния период пада основната част от валежите.

Снежната покривка е неустойчива, образува се в края на месец ноември и началото на месец декември, като рядко се задържа продължително време. Дори и през януари тя се задържа главно през периодите на застудяване. В периодите на затопляне

се стопява напълно. Последната снежна покривка се стопява до средата на месец март. Средногодишно снежната покривка се задържа около 52 дни.

В пряка връзка с валежите са и засушаванията, чиято продължителност е от голямо значение за развитието на горскодървесната растителност. Засушаванията са често явление за района. Броят на засушаванията, с продължителност 10 и над 10 денонощия през вегетационния период, е между 4 и 4,5. Безвалежните периоди се случват най-често в края на лятото и началото на есента, а същевременно по това време те са и най-продължителни. Засушаванията не се отразяват особено неблагоприятно върху горската растителност.

Ветрове

Преобладаващи за района на стопанството са северозападните ветрове, следвани от северните и североизточните. Средната многогодишна скорост на вятъра се изменя от 2 до 4 m/s. Годишният максимум на скоростта е през зимата (февруари, март), а денонощният през деня. Минималната скорост на вятъра е характерна тук в края на лятото и началото на есента (август, септември).

Съчетанието на изложените до тук климатични фактори са определили и състава на естествената горска растителност в района на ДГС "Разград" – цер, благуи, сребролистна липа, габър, зимен дъб, планински ясен, мъждрян, космат дъб, келяв габър и др.

За характеризирането на климата са използвани данни от "Климатични райони на България и техният климат", Л.Събев и Св.Станев, 1963 г., "Климатът на България", Св.Станев, М.Кючукова и др., 1991 г., "География на България", БАН, 1997 г., "Горскорастително райониране на България", Б.Захариев, В.Донков и др., 1979 г.

Почвени условия

Територията на ДГС "Разград" не се отличава с голямо разнообразие на почвени типове. Установени са три почвени типа – сиви горски почви, чернозем и хумусно-карбонатни почви. Сивите горски почви са представени от трите си подтипа – тъмносиви, сиви и светлосиви, а чернозема от един подтип – обикновен чернозем.

В района на ДГС "Разград" преобладават тъмносивите горски почви. Те заемат 17924,2 ха или 79.2% от дървопроизводителната му площ. В морфологично отношение се характеризират с пълен почвен профил. Профилът е дълбок, 120-180 см и повече, с ясно изразена диференциация по генетични хоризонти. Хумусно-акумулативният хоризонт е мощен, 40-50 см, като на места достига и до 70 см. Илувиалният хоризонт също е мощен (80-120 см), уплътнен, със сравнително високо съдържание на глина – до 50%. Карбонатите са измити от повърхностния слой на различна дълбочина, като линията на шупване варира от 50 до 120 см.

По отношение на механичния състав почвите са средно тежки до тежки. Процентът на глина за целия профил се движи в границите на 40-50%. Механичният състав се променя по протежение на профила, в зависимост от основната скала. По-тежък механичен състав имат почвите формирани върху карбонатни тъмнокчервени глинени, отколкото тези върху карбонатни пясъчници.

Ерозия

В района на стопанството 1114.5 ха или 4.7% от общата му площ са засегнати от ерозионни процеси, развити по склоновете на по-големите суходолия, върху стръмни и много стръмни брегови откоси.

От слаба до средна степен (I, II, III) на ерозия, характеризираща се с липсващ А и част от В хоризонт, са обхванати 957.4 ха или 85.9% от ерозираната площ. Върху 157.1 ха или 14.1% ерозията е от силна степен – липсват А, В и част от С хоризонт. Най-разпространена е площната ерозия от слаба до средна степен в горите от нискостъблени клас – 44.6%, следвана от ерозията в иглолистните гори – 27.3%(табл.8). Като най-разпространена степен на ерозия е ерозията от I степен в нискостъблените гори – 19%. На браздова ерозия са подложени 1.1ха или 0.1% от общата ерозирана площ. Струйчеста, и дълбочинна ерозия няма.

Растителност

Според горскорастителното райониране, територията на държавно горско стопанство “Разград” попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Лудогорие. Във вертикално отношение цялата площ попада в Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.), подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в.).

Основните дървесни видове, които дават облика на естествената горска растителност, са цера, липата и габъра. Разпространени са повсеместно като образуват предимно чисти церови или смесени с блаун, зимен дъб, габър и сребролистна липа насаждения, чисти липови насаждения или в смес със зимен дъб, габър, цер и планински ясен, чисти габъррови или смесени със сребролистна липа, зимен дъб и цер насаждения, насаждения с преобладание на зимен дъб, смесени с цер и габър, чисти блаунови или смесени с цер насаждения.

На по-бедните месторастения се срещат космат дъб, мъждрян и келяв габър. Единично участие в състава на насажденията имат клена, бряста, мекиша и др.

В резултат на извършените от стопанството залесявания, са създадени култури от акация, черен бор, сребролистна липа, тополи, червен дъб, явор, планински ясен, гледичия, бял бор, смърч, зелена дуглазка и др. От изкуствено внесените дървесни видове най-голямо разпространение има акацията.

Създадени са и култури от орех, градински тип, със схеми 8x10, 10x10, 10x12.

В състава на растителните формации участват редица храстови и тревни видове, най-широко разпространените от които са глог, дрян, птиче грозде, аморфа, житни, детелина и др.

Находището на иберийско ботурче, землище с.Осенец, е обявено за защитена местност.

Установените при теренно-проучвателните работи дървесни, храстови и тревни видове, защитените по българското законодателство и вписаните в Червената книга на България растения са дадени в приложение №6.

Типове месторастения

Типът месторастение се разглежда като основна таксонометрична единица, формирана под комплексното въздействие на климатичните, едафични и хидроложки условия.

Типовете горски месторастения са определени горски площи с относително еднакъв лесорастителен ефект и относителна еднородност на климатичните, почвени и релефни условия. Това обуславя и еднородността в състава и продуктивността на дървесната растителност. При относително еднороден климат, типовете горски месторастения се определят на базата на подтиповото разнообразие на генетичния почвен тип.

Въз основа на методиката за картиране на типовете горски месторастения, за района на ДГС "Разград" са определени и картирани 10 типа месторастения. Наименованието и сигнатурата им е съгласно възприетата и прилагана в България последна "Квалификационна схема на типовете горски месторастения" от 2011 година.

Може да се каже, че на територията на „ДГС Разград“ около 92% от дървопроизводителната площ на стопанството се заемат от средно богати и богати месторастения, но сухи, а под 6% са на ерозирани месторастения, което обуславя стопанисване на насажденията и културите, за производство на строителна дървесина и дърва за огрев.

Характеристика на инвентаризираните горски територии

Общата площ на „ДГС Разград“ на горските територии е 23927.0 ха. По вид на земите площта се разпределя, както следва:

а) по вид на земите и горите:

Залесена	22227.7ха	92.9%
Незалесена дървопроизводителна	597.2 ха	2.5%
Недървопроизводителна	1102.1 ха	4.6%
Общо	23927.0 ха	100.0%

б) по функционална принадлежност:

1. Горски територии със стопански функции	9827.6 ха	41.1%
2. Горски територии със защитни функции	1195.9 ха	5.0%
3. Горски територии със специални функции	12903.5 ха	53.9%
Всичко	23927.0 ха	100,0%

в) по вид на собствеността.

Вид собственост	Инвентар. площ	%
<u>Държавна</u>	<u>9668.6</u>	<u>40.4</u>
Общинска	13503.2	56.4
Частна		
- на физически лица	367.7	1.6
- на юридически лица	148.8	0.6
- съсобственост	2.5	-
- по чл. 19 ал. 12 от ЗСПЗЗ	242.2	1.0
Общо	23927.0	100.0

Общо за гората

Обобщените показатели за териториите държавна собственост са както следва :

Общата залесена площ на горските територии, е 8701,4 ха.

Общият запас (без клони) на основните насаждения и култури е 1184980 куб.м., а на надлесните дървета – 1140 куб.м.

С клони общият запас на основните насаждения и култури е 1366885куб.м., а на надлесните дървета – 1305 куб.м.

Средната възраст на гората е 51 години.

Средният бонитет е III (2.6)

Средната пълнота е 0.69

Средният запас на един хектар е 136 куб.м

Общият среден годишен прираст е 28482 куб.м.

Общият среден годишен прираст на един хектар е 3.27 куб.м.

Общ размер на годишното ползване от всички видове сечи и категории гори

Стояща маса в плътни куб. м (без клони)

Видове сечи	2022 г.
Възобновителни сечи и сеч на надлесни дървета	19394
Отгледни сечи	3728
Санитарни и принудителни сечи	-
Технически сечи	149
Селекционни сечи	322
За трансформация	887
Общо	24479

Залесената площ на териториите, държавна собственост е 8701,4 ха.

Общият среден годишен прираст за горските територии държавна собственост е 28453 куб.м.

Общият запас на насажденията държавна собственост 1184980 куб.м.

Общото годишно ползване на 1 ха залесена площ в горските територии, държавна собственост е 3.09 куб.м/ха.

Икономически условия

В обхвата на действие на Държавно горско стопанство „Разград” влизат 4 (четири) общини – Цар Калоян, Разград, Самуил и Лозница. Землищата на населените места попадащи в рамките на стопанството са 44 броя. Като най-голям икономически и културен център е гр.Разград, където е и седалището на стопанството. Освен основното ползване на дървесина, в района на ДГС „Гоце Делчев” са развити и някои странични ползвания от горите.

Основните дейности – дърводобива, почвоподготовката, залесяванията и отглеждането на младите гори през следващото десетилетие ще ангажират не малко хора в активна възраст, ще им дадат възможност за професионална реализация и водене на нормален начин на живот. Като следствие от заетостта в сектора, ще се спре миграцията от селата към градовете и други райони, ще се повиши жизненият стандарт и покупателната стойност на населението.